

Itiner

	Táv	Összes táv	Szint	Ö. szint	Jelzés
Salgótarján	----	----	----	----	----
Baglyas-kő várrom	1,75	1,75	38	38	Z
Pipis-hegy	1,84	3,59	100	138	Z,S
Nagy-Ortás	2,58	6,17	96	234	S
Kupán-forrás	1,86	8,03	30	264	S
nyereg	1,95	9,98	344	608	S
Kápolna-hegy	0,32	10,3	41	649	S+,Z+
Karancs	1,05	11,35	82	731	S+, Z+,S▲
Karancs-Kis-Karancs nyereg	0,47	11,82	0	731	Z
Mizsere-árok	2,03	13,85	35	766	P
Siat. Bukovinka vasútáll.	4,81	18,66	130	896	P
Siat. Bukovinka	1,25	19,91	12	908	P
Macskakői kőbánya	2,25	22,16	200	1108	P
Macacia	1,44	23,6	23	1131	P
Bukovinsky Potok	1,43	25,03	20	1151	S
Somoskői vár - Petőfi-kunyhó	0,7	25,73	80	1231	Z
Somoskő, temető	0,35	26,08	0	1231	PL
volt Dornyai turistaház	2,61	28,69	81	1312	P
Salgó-vár	1,22	29,91	102	1414	S, PL
Boszorkánykő	0,56	30,47	8	1422	PL
Művész-telep	3,48	33,95	11	1433	PL,P,P▲
Pécs-kő, földvár	2,46	36,41	240	1673	P▲,S
Szilvás	0,77	37,18	3	1676	S▲,S
Salgótarján	3,4	40,58	5	1681	K

Hit Pajzsa Nemzeti Egylet

Várak és vulkánok a Karancs-Medves vidékén

Rövid segédlet a túrához

A túrát nem kötelező egyszerre teljesíteni, több lehetőség van a túra megszakítására és kényelmes végigjárására.

A túrát a salgótarjáni vasútállomásról kezdjük.

A Z sáv jelzésen haladunk É-NY-i irányba a Karancs utcában vagy a Kővár úton.

Kőváralja településrésznél találjuk Baglyaskő várát, mely mai formájában inkább hasonlít egy sziklához mint várhoz.

A vár körbe van kerítve, csak a BNP Látogatóközpont engedélyével tudjuk meglátogatni. Érdemes előre tájékozódni a nyitvatartásról. Az eddig járt úton visszajövünk a városközpont felé, majd balra térve a S sáv jelzésre térünk, megkezdjük az emelkedést a TV-torony felé. Rövidesen elérjük a TV-tornyot és a

Pipis-hegyi emlékművet. Továbbra is a S sáv jelet követjük, melynek neve

Bányász-körút. A Nagy-Ortásnál jobbról hozzánk csatlakozik a P sáv jelzés, mellyel a Kupán-forrásig együtt haladunk. A forrásnál balra tér a P sáv jelzés, mi

azonban továbbra is a S sávot követjük. A Cseberna-völgy bejáratánál találkozunk a jobbról feljövő S+ jelzéssel, de mi továbbra is a S jelzésen haladunk

elég meredeken a Cseberna-völgyben. Mellőzzük a Cseberna-forrást, majd a Kápolna-hegy és a Karancs nyergébe érkezünk. A nyeregből a S+ jelzésen

felkapaszkodunk a Kápolna-hegyre, ahol a Karancs kápolna található. Visszatérünk a nyeregbe, majd a S▲ és a P▲ jelzésen a Karancs csúcsára

érkezünk meg. Itt található a kódolt kilátó közelében keressük.

A csúcson található kilátóból szép idő esetén remek kilátás nyílik. Rövid ideig az Északi-Zöld útján haladunk a határnyiladéknál (Z sáv), míg a Karancs és a Kis-

Karancs nyergébe nem érünk. Itt balra térünk a P sáv jelzésre és a Felvidék (Szlovákia) területére lépve meredeken ereszkedni kezdünk. Rövidesen elérjük a

Mizsere-völgyet, melyben a S sáv jelzés halad. Mi továbbra is a P sáv jelzést követjük és a Belina-patak völgyében ereszkedünk le. Az erdő aljára érve balra

térünk és elhagyjuk a patakot, és a vasúttal, műúttal párhuzamosan haladunk É-i irányba. Rövidesen Siatorská Bukovinka (Sátorosbánya) településhez érkezünk.

A település vasútállomásánál érjük el a Salgótarján-Fülek között haladó főutat. Itt jobbra, Salgótarján irányába térünk majd pár száz méter megtétele után

átkelünk az úton és balra térünk a Bukovinka nevű településrész felé. Továbbra is a P sáv jelzést követjük. Mezők, erdők között halad útunk, míg a

Macskakői kőbánya feletti részhez nem érünk. A jelzés a kőbányán vezet keresztül. A túra ellenőrzőpontját a kőbányában találjuk. Végig menve a kőbányán a Macacia nevű részhez érünk, mely turista jelzéseket tekintve

csomópont. Az eddig járt P sáv jelzést elhagyva a S sáv jelzésre térünk, s ezen is haladunk a Bukovinsky potok helyhez, ahol találkozunk a Z sáv jelzéssel. A Z

jelzést követve érjük el a Somoskői várat, mely meglátogatásáért az utóbbi időben már fizetni is kell. A tanösvény és a vár meglátogatása 1,15 euró fizetése ellenében

lehetséges.

A várat megkerülve érkezünk Somoskő településre, ahol a vár alatti Petőfi-kunyhó falán találjuk a következő ellenőrzőkódot.

A településen végig menve az autóbusz megállónál találkozunk ismét az Északi Zöld turistaúttal, s a Z sáv jelzést követve, a Hotel Salgót mellőzve érkezünk meg

a volt Dornyay turistaházhoz. Itt jelzést váltunk és a S, P+ jelzéseket követve érünk a Salgó oldalába. Itt ismét jelzést váltunk és a PL jelzést követve jutunk fel

a 623 méter magassan álló várromhoz. Az ellenőrzőkódot a vártoronyban találjuk, a mennyezetre szögezve. A nyeregbe visszatérve felmászunk a Boszorkány-kőre. A

sziklától leoldalazva belénk csatlakozik a P sáv jelzés, s a továbbiakban ezt a jelzést követjük. A Kútházi-völgyben ereszkedik útunk, majd Felsőponyi-pusztát

elhagyva érkezünk meg Salgótarján Művész-telep nevű városrészbe. Itt balra térünk a P▲ jelzésre, majd élesen jobbra a temetőnél, s megkezdjük a

mászást a Pécs-kő irányába. A sípályát keresztezve érjük el a Salgótarjánból feljövő S sáv jelzést, s így érünk fel a Pécs-kő csúcsára. Az igazolókódot a szikla

feljárótól jobbra találjuk egy öregebb fán. A csúcsot elhagyva, a S sáv jelzést követve érünk Salgótarján Szilvás nevű részébe. Itt találkozunk a K sáv jelzéssel,

mely a Kohász Kéktúra útvonalát jelzi. A K jelzést elérve jobbra térünk a város irányába és a K jelzésen érünk be Salgótarjánba, érünk vissza a célba, a

vasútállomásra.

Baglyaskő vára

Salgótarján belterületén, a városközponttól nyugatra, lakóházakkal övezett városrészen található a peremvulkáni maradványra épült Baglyaskő várának

csekély maradványa. A terület már a késő bronzkorban is lakott volt. A két csúcs közötti hasadékat láva-bazalt töltötte ki, melyet azonban elődeink kibányásztak

építési célra. A kisméretű vár alaprajzi elrendezése feltárás nélkül ma már nem állapítható meg. A várat, melynek pontos keletkezési idejét nem ismerjük –

valószínűleg a tatárjárás után épülhetett-, a Kacsics nemzetség Illés (Hollókői) ága építette. Első említése 1310-ből való, amikor a Kacsics nembeli Péter fiai:

Mihály, Péter, Leusták és Mikus, Csák Máté pártjára állva Somoskő, Hollókő és Sztrahora várakkal együtt Baglyaskő várát is Csák Máténak átadták.

Károly Róbert király azonban 1312-ben a rozgonyi csatában a lázadókat legyőzte, birtokaikat elvette, és azokat hűséges embereinek adományozta. Így kapta meg

1324-ben királyi adományként a hűtlenségbe esett fiaktól elvett birtokokkal együtt "Castrum Boglas" -t a Kacsics nembeli Folkus ágból származó Szécsényi

Tamás erdélyi vajda, akit a budai káptalan 1327-ben iktatott be a birtokba. A várnak történelmünkben jelentősebb szerepe nem volt és a XV. században már

nem is említik. A vár alatt lévő Baglyas község a XV. század közepén már Somoskő tartozéka volt. 1862-ben boltíves kapuja még látszott, de azóta még ez is

elpusztult. Falmaradványait elbontották, a környező épületek építkezéseinek használták fel úgy, hogy nyoma is alig látható.

Salgó vára

A Kacsics nemzetség Illés-ágából származó Péter volt a birtokosa 1246-ban e vidéknek, melyet halála után testvére Simon bán, a Salgói család őse - aki részt vett Gertrúd királyné meggyilkolásában - , tőle fiai I. Miklós és Simon, 1327-ben pedig ezektől Illés és II. Miklós örökölt. A várat feltehetően I. Miklós építette a XIII. század második felében. Első okleveles említése 1331-ben történik, amikor az esztergomi káptalan előtt Becsei Imre részéről, a margitszigeti apácák, Orbán birtoknak Dobi Demeter salgói várnagy - "demetrio dicto Dobi Castellano de Salgou" - részére történt eladását tiltják. 1348-ban Salgói Miklós és Dénes birtoka majd egy 1387-ben kelt oklevél királyi várnak nevezi, melyet Zsigmond 1399-ben Szécsényi Kónya Miklós bán másodszülött fiának, Szécsényi Simon királyi főajtónállónak adományozott, aki felvette a Salgói nevet is. Halála után fia, Miklós örökölte a várat és uradalmát, de erkölcsstelen életmódja miatt Zsigmond király tőle elvette, és azt Szécsényi Lászlónak, Nógrád vármegye főispánjának adományozta. A cseh husziták vezére Giskra 1450-ben foglalta el Salgó várát, kitől 1460-ban Mátyás király vette vissza. A hagyomány szerint az ostrom során a király az arcán nyílvesztőtől megsebesült, amitől oly haragra gerjedt, hogy az elfoglalt szomszédos Zagyvafői várat földig rombolta.

Salgó vára 1470-ben Lévai Cseh László és Gúthi Ország Mihály nádor, majd pedig Szapolyai János nádor birtoka lett. János király 1527-ben Szobi Mihálynak és Werbőczy Istvánnak adományozta, ezután pedig 1542-ben örökösödési szerződés alapján Bebek Ferenc birtoka, melyet királyi engedéllyel 8000 forintért 1548-ban Derencsényi Farkasnak adott el. A török terjeszkedése következtében Salgó vára is végvár lett, aminek következtében helyreállították a védőműveket, megerősítették és megépítették az öregtorony alatti ötszögű bástyát. A török nem is várattott sokáig magára, 1554-ben Kara Hamza bég vezetésével megjelent a vár alatt. Mivel az ostrom nem látszott könnyűnek, a bég cselhez folyamodott.

Katonáival faltörzseket vágatott ki, ezeket ágyúcsőformára faragatta, majd keréktalpakra szerelve, ökörfogatokkal a környező hegyekre vontatta. Ezt követően a vár kapitányát, Ságiványi Simont a megadására felszólította. Rossz látási viszonyok következtében Ságiványi valódi ágyúnak nézte a faltörzseket, és ezért a várat feladta. Az 1593-ban megkezdődött 15 éves háború során Pálffy Miklós és Tiefenbach Kristóf egymás után szabadították fel a felvidéki várakat, így Füleket is. Innen Prépostvári Bálint parancsnoksága alatt egy kisebb csapat - amelyben a költő Balassi Bálint is vitézkedett - indult Somoskő és Salgó visszafoglalására. Ostromra azonban nem került sor, mert felkerekedésének hírére a török mindkét várat ellenállás nélkül átadta. A salgói vár rövid időre Balassi birtoka lett. Ezután a vár hadijelentősége megszűnt, kijavításával senki sem törődött, pusztulásnak indult. Balassi a romos várat a jezsuitákra hagyományozta, de rövid idő után a királyi fiscus birtoka lett, melyet a király gróf Volkénak adományozott.

E család magvaszakadtával a XVIII. Században báró Szluha Ferenc szerezte meg, később Jeszenitzei Jankovics Antalé lett.

Pécskő vára

Salgótarjától keletre, 1,5 km-re emelkedik az 542 m magas Pécs-kő. Már az őskorban megtelepedett itt az ember. A sziklacsúcs környékén 1960-ban Korek József a péceli és bronzkori kultúrához tartozó leletanyagot talált. Pécskő várának történetéről okleveles említés nem maradt fenn. Romját elsőként Görög Demeter 1802-ben készült térképe jelöli. A helyi hagyomány szerint a Pécskőn egykor rablóvár állt (ez a szájhagyomány ma is elevenen él). Az 1923-ban kezdődő és majdnem egy évtizedig tartó kőbányászat - melynek során utcakönek való bazaltot termeltek ki - az egykor látványos és kb. 30 m magas, ún. "Hurka-Pécskő" nevezetű sziklatút jelentősen megcsonkította. Ekkor készült a szirtre vezető, sziklába vájt lépcsősor. Bár a bazaltbányászat a Pécskőt részben átalakította, Majcher Tamás 1999-ben történt terepbejárásakor mészhabarcos falazatrészeket és sziklába vésett falhelyeket figyelt meg. A hegykúp - hasonlóan a közeli Salgóhoz - alkalmas lehetett kisebb sziklavár építéséhez. Fekvése folytán uralja a környéket, tiszta időben a Karancs-Medves vidéke, a Mátra és a Cserhát hegyei is jól láthatók innen. Legkönnyebben déli irányból, a Somlyóbánya feletti Pécskő-nyeregből közelíthető meg. A vár területe a korábbi bányászat és egyéb tevékenység miatt erősen bolygatott. A sziklát a kőfejtés oly mértékben átformálta, hogy ma már alig látható rajta a vár némi nyoma. A hegytetőn található terepalakulatokról - melyek árok vagy sánc maradványa- ihoz hasonlatosak - nem lehet egyértelműen megállapítani, melyek tartoztak a várhoz, ill. mi köthető a korábban itt zajló bányászkodáshoz. A sziklafal déli oldala előtti térségben talán elovár állhatott, területét jelenleg nagymennyiségű bányatörmelék és odahordott föld borítja. A vár korának és kiterjedésének meghatározásához a terület pontos felmérése és egy jövőbeli régészeti ásatás adhat támpontot.

Somoskő vára

A várat a tatárjárás után feltehetően az itt birtokos Kacsics nemzetség egyik tagja építhette, de ennek pontos idejét nem ismerjük. Tudjuk, hogy e nemzetségből származó Péter fiai Csák Máté pártjára álltak, és 1310-ben Hollókő, Baglyas, Sztrahora és Somoskő váraikat is neki átadták. Az oligarcha hatalmát Károly Róbert király 1312-ben a rozgonyi csatában megtörte, birtokait és várait, köztük Somoskőt is elvette. A király ez utóbbit 1323-ban kelt oklevelében a Kacsics nembeli Szécsényi Tamás erdélyi vajdának adományozta.

Az 1411. Évi osztálykor Szécsényi Tamás és fia Simon birtoka, melyet 1455-ben Szécsényi László Gúthi Ország Mihálynak, 1461-ben pedig Losonczi Albertnek zálogosította el, és az László halála után 1461-ben és 1481-ben királyi adományként szállt e családokra.

Ali füleki bég 1574-ben a vár elfoglalására indult, melynek kapitánya az Ungnád Kristóf által kinevezett, de a várvédelemben tapasztalatlan Modolóczy Miklós volt. A török a vár körülzárása után azonban megkezdte az ágyúzást, amitől Modolóczy annyira megrémült, hogy az éj leple alatt kiszökött a várból, így a török kardcsapás nélkül foglalhatta azt el. Miután Pálffy Miklós és Tiefenbach Kristóf serege 1593 őszén Füleket felszabadította, a sereg egy részét Prépostvári Bálint vezetésével Somoskő és Salgó várat visszafoglalására küldték. Közeledtük hírére a török mindkét várat elhagyta, így azok is a magyarok kezére kerültek vissza. Ungnád Kristóf halála után özvegye, Losonczi Anna, Forgách Zsigmondhoz ment feleségül, így Somoskő vára is e család birtoka lett. A Habsburg-ellenes küzdelmek során 1605-ben Bocskai István fejedelem csapatai foglalták el, azonban az 1606. évi bécsi béke értelmében királyi birtok lett. A harmincéves háború idején, 1619-ben Bethlen Gábor fejedelemmé, de az 1622. Évi nikolsburgi béke ismét a királynak juttatta vissza. A megrongált vár helyreállítását az 1608-19. és az 1647. évi országgyűlések rendelték el azzal, hogy e munkálatokat a megyék közmunkával végeztessék el. II. Rákóczi Ferenc hadjárata során 1703-ban a vár őrsege a fejedelem mellé állt, és az őrseget harc nélkül adta át.

A szabadságharc bukása után I. Lipót király elrendelte a vár lerombolását, azonban ezt csak részben hajtotta végre zálogbirtokosa, Ráday Pál. Később a báró Péterffy család, utána pedig gróf Stahremberg Antal kapta királyi adományul.

Hit Pajzsa Nemzeti Egylet túramozgalmi és teljesítménytúrái 2014-ben

A túramozgalmak igazolófüzetei ingyen letölthetőek a www.bakonyturistaja.eoldal.hu és a www.teljesitmenyturazoktarsasaga.hu oldalakról.

Túramozgalmak:

Várak a Vértesben

Bakony őskori- és középkori várai

Lovagok Útján a Kőszegi-hegységben

Szent István Zarándokút

5 kápolna a Somlón

5 kápolna a Szent György-hegyen

4 kolostor útja a Pilisben

Magas-Bakony Turistája

Trianon emléktúrák

Kinizsi Pál emléktúra

Török építészeti emlékek Magyarországon

Római kori építészeti emlékek Budapesten

Bencés apátságok, kolostorok a Történelmi Magyarországon

Észak-Magyarországi Várak Teljesítménytúrázója Kupa

Dunántúli Várak Teljesítménytúrázója Kupa

Várak és vulkánok a Karancs-Medves vidékén

Teljesítménytúrák:

2014. január 11. „Becsület útja” 20

2014. január 19. Szent Margit nyomában /Margit-sziget/ 6

2014. február 28. (péntek) Boldog Bátori László /éjszakai/ 12

2014. április 26. Várak a Kelet-Mecsekben 52, 37

2014. április 27. Várak a Nyugat-Mecsekben 37

2014. május 10. Várak a Bakonyban 71, 39

2014. május 31. Várak a Keszthelyi-hegységben 44

2014. június 1. Trianon Emléktúra /Soproni-hegység/ 53, 35

2014. június 6. Kőről-Kőre a Pilisben 50, 30, 10

2014. június 28. Várak a Vértesben 71, 40

2014. július 19. Karszt-vidék /Torna-Gömöri Karszt – Felvidék/ 55

2014. augusztus 8-9. Rax-Schneeberg Maraton

2014. augusztus 16. Várak a Bükkben 70, 40

2014. augusztus 30. Várak a Mátrában 40

2014. szeptember 13. Várak a Zempléni-hegységben 75, 40, 30

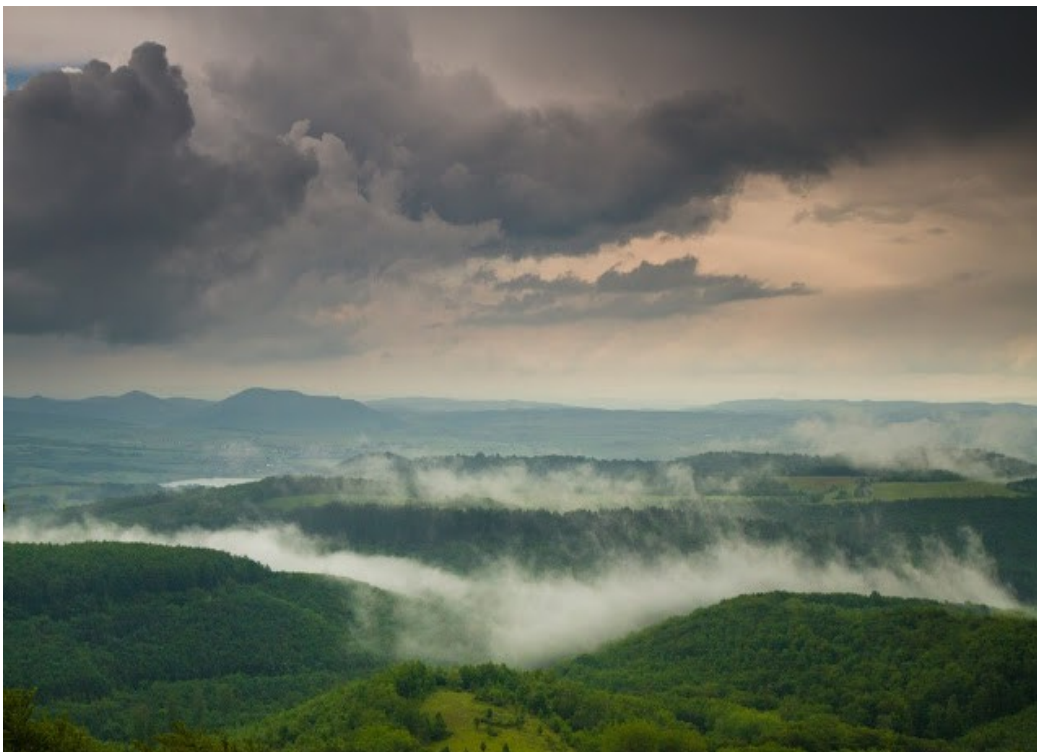
2014. szeptember 20. Várak a Balaton-felvidéken 60, 46

2014. szeptember 27. Kinizsi Pál Emléktúra

2014. október 10. Barangolás a Tihanyi-félszigeten 16

2014. november 29. Imre király 35

2014. december 31. Pilis Szent Keresztje /éjszakai/ 20

Ezen igazoló füzet

.....
sporttárs tulajdona

.....
egyesület (szakosztály) tagja

Lakcíme:.....

Telefonszáma:.....

E-mail címe:.....

Fent nevezett sporttárs a „*Várak és vulkánok a Karancs-Medves vidékén*” túramozgalom követelményeit teljesítette, a kitűző viselésére jogosult.

20..... hó .....nap

.....
Orbán Imre
szervező

Díjazás: kitűző és emléklap.

A díjazás ára 500.Ft + felbélyegzett A5-ös válaszboríték.

A túramozgalom szervezője: Orbán Imre.

Címe: 8523. Egyházaskesző, Kossuth Lajos utca 7.

Információ: 06/70/942-4410 vagy bakonyturistaja@googlemail.com

Igazolólap

<p>Salgótarján, vasútállomás</p> <p>/bélyegzés/</p>	<p>Baglyas-kő vár</p> <p>/Látogató központ, bélyegzés/</p>	<p>Karancs /kód/</p> <table border="1" data-bbox="750 427 1102 582"> <tr><td></td><td></td><td></td></tr> <tr><td></td><td></td><td></td></tr> <tr><td></td><td></td><td></td></tr> </table>																											
<p>Siatorská Bukovinka /Sátorosbánya/</p> <p>/bélyegzés/</p>	<p>Macskakői kőbánya</p> <p>/A tájékoztató tábla szerint melyik a legnagyobb vulkán a környéken?/</p>	<p>Somoskői vár</p> <p>/bélyegzés/</p>																											
<p>Petőfi-kunyhó /kód/</p> <table border="1" data-bbox="11 986 362 1141"> <tr><td></td><td></td><td></td></tr> <tr><td></td><td></td><td></td></tr> <tr><td></td><td></td><td></td></tr> </table>										<p>Salgóvár /kód/</p> <table border="1" data-bbox="376 986 736 1141"> <tr><td></td><td></td><td></td></tr> <tr><td></td><td></td><td></td></tr> <tr><td></td><td></td><td></td></tr> </table>										<p>Pécs-kő /kód/</p> <table border="1" data-bbox="750 986 1102 1141"> <tr><td></td><td></td><td></td></tr> <tr><td></td><td></td><td></td></tr> <tr><td></td><td></td><td></td></tr> </table>									
<p>Salgótarján</p> <p>/bélyegzés/</p>																													

A fotókat az internetről töltöttem fel.